

Prace (zdjęcie lub skan) proszę wysłać na adres:

"sp17soswpt@gmail.com"

Do dnia 08.05.2020r. Uczeń bądź rodzic ma obowiązek w nadesłanym pliku wpisać imię, nazwisko, klasę i przedmiot.

04-08.05.2020 5 godz. PN.-PT.

1. Otwórz podręcznik na stronie 126 - 128 przeczytaj wiadomości dotycząc: „**Rodzajów wyrazów ze względu na znaczenie**”, te informacje są przypomnieniem treści, które poznałeś w poprzednich latach.

SYNONIMY - wyrazy o podobnym znaczeniu, ich użycie zapobiega powtórzeniom tych samych słów: fałsz - kłamstwo.

ANTONIMY - wyrazy o przeciwstawnym znaczeniu: prawda - fałsz, dobro - zło.

WYRAZY WIELOZNACZNE - wyrazy o wielu znaczeniach, często powiązanych ze sobą:

agent –

1 znaczenie- przedstawiciel danej firmy,

2 znaczenie-pracownik policji lub służb specjalnych,

3 znaczenie-pracownik obcego wywiadu.

HOMONIMY - wyrazy , które mają identyczną postać, formę, ale różne znaczenia, niepowiązane ze sobą: bryka, ranny, pory.

Wykonaj w zeszyte ćw.1,2 str.126 oraz ćw.8 str.128.

Lekcja dotyczy **neologizmów** i **archaizmów**. Zagadnienie omówione zostało w podręczniku na stronie 129.

Czym są neologizmy?

Neologizm - to wyraz, zwrot, forma, znaczenie nowo utworzone, • nowo powstałe w języku.

Wzbogacając system językowy, tworzone są głównie w celach użytkowych, praktycznych, np. dla nazwania nowych przedmiotów, miejsc, pojęć, mogą mieć również charakter lingwistycznej zabawy. Na ich powstawanie wpływa przede wszystkim konieczność nazywania nowych zjawisk i przedmiotów oraz tendencja do skrótowości, ekonomii języka.

Rodzaje neologizmów:

- **słowotwórcze** - tworzone od wyrazów istniejących za pomocą formantów (przedrostków, przyrostków), np. "dresiarz" - od dres (za pomocą przyrostka -arz utworzono wyraz oznaczający nazwę osoby chodzącej w dresach i wzbudzającej swoim grupowym zachowaniem negatywne emocje (stąd pejoratywne znaczenie wyrazu)

- **znaczeniowe** (neosemantyzmy) - wykorzystywanie istniejących wyrazów w nowych sytuacjach, co prowadzi do powstawania nowych znaczeń, np. "złoto", "srebro", "brąz" - jako nazwy medali olimpijskich

- **frazeologiczne** - nowe połączenia wyrazów, np. "pójść na kuroniówkę" (pobierać zasiłek dla bezrobotnych), "dusić inflację" (zmniejszać, zwalczać inflację)

- **zapożyczone** - wyrazy przeniesione z języków obcych, w dosłownym lub spolszczonym brzmieniu i pisowni, np. "hit", "peeling", "wizażystka"

- **artystyczne** - obecne w tekstach literackich dla nazwania elementów wykreowanego świata, wzbogacenia języka, czasem - zabawy poetyckiej, np. "zjesieniałość", "barwno", "piórno" w wierszu "Dżananda" Bolesława Leśmiana

Archaizmy: są to wyrazy nie należące do czynnego zasobu słownego współczesnych Polaków
Archaizmy dzielimy na:

- **słownikowe:** są to wyrazy, które znikły z języka, mimo istnienia przedmiotów, zjawisk, które opisywały. Np.: rzeczownik "industria" został zastąpiony przez wyraz "przemysł", "ksiągospis" został zastąpiony przez "katalog".

- **rzeczowe:** wyrazy, które zniknęły z języka, bowiem zniknęły przedmioty, instytucje, które one nazywały. Na przykład narzędzia kar: pręgierz, dyby, kuny.

- **historyzmy:** znajomość tych anachizmów przyswajamy w toku nauki historii, podczas zwiedzania muzeów, czytając dawne, historyczne teksty (np. kusze, hajducy, podcaszy). Posiadamy bierną znajomość tych wyrazów, ale nie używamy ich w mowie codziennej.

Archaizmy słownikowe dzielimy na:

- **całkowite:** zupełnie niezrozumiałe, np.: "pierca" -adwokat, "prawota" -sprawiedliwość, "główczyzna" -kara za zabójstwo.

- **częściowe:** słowa znane, ale nie używane, na przykład kusza, puklerz, należące do biernego zasobu słownictwa. Mogą występować w języku czynnym w różnych zwrotach: "potępiać w czambuł"
- czambuł - oddział tatarski zapuszczający się na obce terytorium; "wrócił do rodzinnych pieleszy"
pielesz - kryjówka dzikiego zwierza; "oddać z nawiązką" nawiązka - rekompensata materialna przyznawana przez sąd. Do archaizmów częściowych należą także wyrazy przestarzałe, używane głównie przez ludzi starszych niewiasta, kajet, turbować -sprawiać kłopot.

Wykonaj w zeszycie następujące ćwiczenia 2,3,6 str.130.